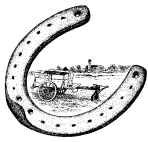

Inhoud

1.	Inleiding, aanleiding en reikwijdte	2
2.1	Missie en positionering	2
2.2	Geschiedenis van de collectievorming	2
2.3.	Collectieprofiel	3
3.1	Collectiesamenstelling en –omvang	4
3.2	Collectiewaardering	4
3.3	Collectiefuncties	4
3.4	Verzamelen	5
3.5	Ontzamelen (selectie en afstoten)	5
4.1	Passieve conservering	6
4.2	Actieve conservering	7
4.3	Fysiek depotbeheer	7
4.4	Collectieregistratie en documentatie	7
4.5	Bruikleenbeleid	8
4.6	Veiligheid	8
4.7	Financiën	8
5.1	Inventarisatie van behoeften en knelpunten	8

De beleidsplannen worden herzien op het moment dat het bestuur in haar vergadering besluit tot wijziging.

In 2018 heeft het bestuur van Stichting Cultuurhistorisch Museum Texel de naam van het museumgebouw gewijzigd in Museum Waelstee. De Stichting Cultuurhistorisch Museum Texel blijft ongewijzigd bestaan. In de beleidsstukken wordt het museum aangeduid met CMT.

1. Inleiding, aanleiding en reikwijdte

De museumcollectie vormt de basis van veel activiteiten van het CMT.

Het Collectieplan opgesteld in 2012 vormde een richtinggevende brug tussen vroegere en het huidige beleidsplan. Het huidige Collectieplan is het bedoeld voor intern gebruik en als context voor de onderbouwing van overleg met externe stakeholders als overheden, subsidiënten, erflaters en bruikleengevers.

2. 1 Missie en positionering

Het CMT heeft als statutaire doelstelling

- a. *Het verzamelen, bewaren en tentoonstellen van cultuurhistorische waarden in de ruimste zin, waaronder met name vroeger en/of thans op Texel gebruikt paardengerij en paardentuig, landbouwwerktuigen en –gereedschappen en andere in de landbouw, de veeteelt en de bollenteelt gebruikte hulpmiddelen, teneinde het begrip voor de ontwikkeling welke deze sectoren in de loop der eeuwen doormaakten, te vergroten.*
- b. *Het verrichten van alle verdere handelingen, die met het vorenstaande in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn. De stichting beoogt niet het maken van winst.*

Het verzamelgebied van het museum is gericht op realia en beeldmateriaal die betrekking hebben op de agrarische geschiedenis en de daaraan gerelateerde wooncultuur van het eiland Texel. Daarbij ligt het zwaartepunt op de 19^e eeuw tot circa 1960.

Voorwerpen die aan deze criteria voldoen worden verzameld, bewaard, beheerd, behouden, tentoongesteld en onderzocht, met het doel om ze voor het nageslacht te behouden en publiek te informeren over deze voorwerpen, hun context van fabricage en gebruik en de maatschappelijke en cultuurhistorische achtergronden daarvan.

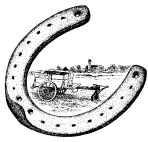
Het CMT ambieert om binnen de randvoorwaarden van een museum wat geheel door betrokken en gemotiveerde vrijwilligers en met beperkte financiële middelen gerund wordt, een aantrekkelijk en kwalitatief hoogwaardig museum te exploiteren.

Het CMT heeft als speerpunt de cultuurhistorie van agrarisch Texel en het dagelijks leven op Texel en neemt daarmee zowel op Texel als landelijk een eigen positie in.

Het CMT stelt Texel en op Texel gebruikte items centraal in collectie en museale presentatie.

2.2 Geschiedenis van de collectievorming

In 1960 werd door leden van de Texelse Vereniging Vrienden van het Paard begonnen met het verzamelen van alles wat met (paarden)tractie verband hield. In eerste instantie werd alleen op Texel verzameld. Dat werd ingegeven door de grote veranderingen op het gebied van de agrarische bedrijfsvoering als gevolg van een ruilverkaveling (1950-1961), landbouwmechanisatie en schaalvergroting in de landbouw. Doel was om de op Texel snel verdwijnende diversiteit aan door paardentraction aangedreven materiaal en de kennis daarvan voor Texel te behouden. Al snel werd het verzamelgebied zowel geografisch als inhoudelijk uitgebreid: geografisch omdat actief elders in Nederland verzameld werd en inhoudelijk omdat het terrein van verzamelen verbreed werd.

De behoefte groeide om rijdend materieel in een bijbehorende context te presenteren. Daartoe werd de Stichting Wagenmuseum opgericht. Als onderkomen voor het verzamelde materiaal werd in 1964 een historische stolpboerderij in De Waal aangekocht waarvan de agrarische functie ten gevolge van de ruilverkaveling verdwenen was. Al vanaf de start werd het museum overstelpt met aanbiedingen van voorwerpen die overbodig werden ten gevolge van agrarische (en andere) bedrijfsbeëindigingen. Deze betrokkenheid is illustratief voor de plek die ons museum in de Texelse samenleving nog steeds inneemt. Inspelend op dat brede aanbod en de acceptatie daarvan door het museum, werden naam en doelstelling van het museum verbreed tot Stichting Agrarisch en Wagenmuseum.

In 1984 werd een eerste collectiedepot gebouwd en in 1994 uitgebreid. De behoefte aan een nieuw, groter en beter geoutilleerd depot werd steeds nijpender door acceptatie van doublures en het verzamelen van een steeds breder scala aan voorwerpen – ook buiten de agrarische context. Na constatering dat het toenmalige depot op middellange termijn opgeheven moest worden, werden in 2002 de eerste voorbereidingen voor de bouw van een nieuw depot annex werkplaats getroffen. De realisatie daarvan werd in 2006 afgerond.

Eind 2006 werd de naam van het museum veranderd in: Stichting Cultuurhistorisch Museum Texel. In de bij die gelegenheid gewijzigde statuten wordt het ruime begrip cultuurhistorisch toegespitst op Texel, met daaraan gekoppeld de doelstelling om begrip te kweken voor de ontwikkelingen in de agrarische sector gedurende de laatste eeuwen.

In 2017 zijn de statuten gewijzigd onder meer door noodzakelijke eigentijdse aanpassingen, het intreden van het digitale tijdperk en het daardoor verminderen van de papieren archiefstukken.

Om marketing-overwegingen werd in 2018 ervoor gekozen de naam van het museumgebouw te wijzigen in Museum Waelstee. De Stichting Cultuurhistorisch Museum Texel blijft ongewijzigd bestaan.

2.3 Collectieprofiel

In het vigerende beleidsplan is als collectieprofiel vastgelegd:

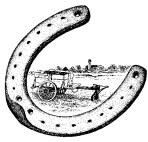
Het museum verzamelt alleen voorwerpen die betrekking hebben op de Texelse cultuurhistorie; hierbij wordt de maritieme cultuurhistorie buiten beschouwing gelaten.

Momenteel kent het museum als kerncollecties: agrarische geschiedenis van Texel, met daarnaast een Texelse wagenmakerij en Texelse smederij, het dagelijks leven op Texel in het verleden, de strijd tegen het water.

Het zwaartepunt ligt bij de historische objecten en gebruiksvoorwerpen die het leven in en rond het boerenbedrijf op Texel illustreren, inclusief daar gebruikte kunstnijverheid en een kleine textiel-, kostuum- en sieradencollectie.

De collectie geeft behalve inzicht in de ontwikkeling van de agrarische geschiedenis van Texel ook informatie over de sociaaleconomische en sociaal-culturele omstandigheden van het Texelse platteland. Doublures worden sinds enkele jaren niet meer in de collectie opgenomen; voorwerpen of machines van een ander merk, met gelijke functie, vergelijkbare werking en vrijwel gelijke productiedatum worden als identiek beschouwd. Uitgangspunt is dat in de collectie geen doublures opgenomen zijn of worden.

Behalve realia worden werken op papier/linnen in de collectie opgenomen die alle voldoen aan het criterium dat ze een beeld geven van de Texelse agrarische- en cultuurgeschiedenis.

3.1 Collectiesamenstelling en omvang

De museumcollectie is in te delen in de volgende hoofdgroepen:

1. Realia: agrarische werk- en voertuigen, (half)fabrikaten en gereedschappen van agrarische toeleveranciers, zoals wagenmaker, smid en timmerman, huishoudelijke artikelen, speelgoed, sieraden en textilia.
2. Een bibliotheek, met vooral referentie- en naslagwerken.
3. Een collectie werken op papier/linnen, grotendeels bestaande uit topografisch historisch materiaal als schilderijen, tekeningen en grafiek, met daarnaast een aantal diploma's, getuigschriften, oorkondes en reclamemateriaal.
4. Naturalia.
5. Films over diverse expositieonderdelen.

3.2 Collectiewaardering

Voorbeelden van objecten die zich door specifieke kenmerken onderscheiden van elders gebruikelijke realia die gezichtsbepalend voor het museum – en daarmee als typisch Texels beschouwd kunnen worden - zijn onder meer: Texelse lammerenwagen, Texelse boerenwagens, Texelse driewielde kar, Texelse hooischop, een model van een pielsteert (verdwenen Texels schapenras), een Texelse kap, benodigdheden voor de bereiding van Texelse schapenkaas en –boter en een specifiek model schotwalslede, diverse arrensleden met bijbehorende tuigen, een carrousel-aangedreven karn, diverse rijtuigen, een (ingespannen) model van een weer, enkele topografische afbeeldingen van het agrarische landschap op de pleistocene kern van Texel.

Tot deze categorie behoren ook de zogenaamde *kleine stolp* (een Texelse stolpboerderij compleet met inrichting) en een smederij in bedrijf.

Collectie-items die zich onderscheiden door ouderdom en/of belangwekkende en gedocumenteerde herkomstgeschiedenis zijn: een bedbankje uit 1739, een kostuumgouache uit 1812, een Texelse gouden kap met toebehoren uit 1875 en een waterschapsbodebus, het schilderij *De aanbidding der Koningen* dat gedurende enkele eeuwen hing in de rooms-katholieke schuilkerk(en) in Den Burg.

Collectie-items met regionale karakteristiek zijn: enkele walvisbotten die als perceelscheiding gebruikt werden, een walrusivoren pijpenkop, enkele boerenwagens en rijtuigen, zuivelbereidingsartikelen, kleding en sieraden, speelgoed, een klein aantal attributen behorend tot het domein van het waterschap (peilbeheer en bedijkingen).

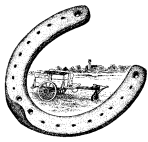
Ook moeten enkele collectie-items genoemd worden die illustratief zijn voor de 19^e eeuwse immigratie van Zeeuwen en mensen vanuit de Zuidhollandse eilanden: kleding, sieraden, een Zeeuwse boerenwagen, de eerste steen van een meestoof, en werktuigen voor de vlasbouw.

3.3 Collectiefuncties

Tentoonstellen, informatie en educatie

Een deel van de collectie-items is opgenomen in de exposities: deels in de (semi)permanente expositie, deels in een tijdelijke expositie. Deze tijdelijke exposities hebben meestal een looptijd van 1 jaar (in de praktijk 1 seizoen, van begin maart t/m eind oktober).

Ook vinden er zg wisseltentoonstellingen plaats voor de duur van 2/3 maanden, uit eigen collectie of van Texelse kunstenaars in de vorm van schilderijen/foto's/etsen/handwerken.

Bewaren en behouden

Sommige collectie-items zijn echter gedoemd hun verdere museumleven te slijten in het depot. Daar hebben ze een functie als onderzoek- en referentiemateriaal, mogelijk pas in een verre toekomst.

Onderzoek

Aan een aantal collectie-items is historisch en kunsthistorisch onderzoek gedaan, wat vanaf 2009 leidde tot enkele publicaties. Hierin werd/wordt onderzoek aan collectie-items en achtergronden bij exposities voor het publiek gepresenteerd in woord en beeld. Elke keer dat de mogelijkheid zich voordoet wordt dit onderzoek voortgezet en uitgebreid.

3.4 Collectievorming-verzamelen

Het museum wordt regelmatig verblijd met schenkingen en legaten, maar voert vanaf 2007 een restrictief acceptatiebeleid. Daarbij geldt:

- De voorwerpen dienen vrij te zijn van restricties: het museum moet in principe vrijelijk over deze voorwerpen kunnen beschikken, zonder bepalingen over exposeren of het voor de eeuwigheid bewaren.
- De voorwerpen dienen een verbinding te hebben met Texel.
- De voorwerpen dienen te passen in het collectieprofiel en een aanvulling te vormen op de aanwezige collectie. Doublures worden niet geaccepteerd.
- Het museum kent geen actief aankoopbeleid of aankoopbudget. Wanneer zich een geschikt aan te schaffen object aandient wordt daarover op ad-hoc basis door het bestuur een beargumenteerd besluit genomen. Zo nodig worden voor de financiering (potentiële) subsidiënten en/of sponsors benaderd.

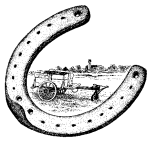
Bij aanschaf of acceptatie van objecten worden de volgende criteria gehanteerd:

- a. het object past in het collectieprofiel
- b. het object is van cultuurhistorische waarde, met name voor Texel
- c. het object heeft een toegevoegde waarde voor de collectie
- d. het object verkeert in acceptabele fysieke staat
- e. het museum moet vrijelijk over de voorwerpen kunnen beschikken, zonder bepalingen over exposeren of het voor de eeuwigheid bewaren.
- f. uit in redelijkheid uit te voeren onderzoek naar de herkomstgeschiedenis van het object moet een legale herkomst en verkrijging blijken. Anonieme schenkingen voldoen niet aan dit laatste criterium en zullen per geval en in redelijkheid beoordeeld worden.
- g. het object past fysiek binnen de beschikbare depot- en museumruimte.

Momenteel is bovenstaand collectieprofiel leidend aan het collectiebeleid. Voorwerpen die via sluiproutes in het museum terechtkomen zullen, gelijk anonieme schenkingen, per geval beoordeeld worden.

3.5 Collectievorming-ontzamelen

Indien het bestuur besluit voorwerpen te ontzamelen gebeurt dit in overeenstemming met de door de NMV en het Instituut Collectie Nederland in 2000 ontwikkelde Leidraad Afstoten Museale Objecten. Deze leidraad bepaalt dat alleen voorwerpen zonder restricties of

legaatbepalingen mogen worden afgestoten, dat het voornemen tot afstoting vooraf intercollegiaal getoetst moet worden en dat vervolgens gekeken wordt of het voorwerp bij een ander museum in de collectie past. Is dit niet het geval, of is de fysieke toestand van het voorwerp te slecht, dan mag het voorwerp ontzamd worden door vernietiging of verkoop in de museumwinkel. Dit ontzamelbeleid beperkt zich niet tot de museale collectie, maar is ook van toepassing op requisieten zonder collectie-status.

Met ingang van 2007 worden de baten, voortvloeiende uit dit ontzamelbeleid, ten gunste gebracht van een voorziening aanschaf collectie.

Binnen het vigerende beleidsplan wordt uitvoering gegeven aan het selectie- en afstotingsbeleid, met inachtneming van het collectieprofiel en de LAMO. Daarbij dienen af te stoten objecten aan één of meer van de volgende criteria te voldoen:

- a. Object past niet binnen collectieprofiel.
- b. Object is in meervoud aanwezig en kwalitatief van geringere waarde dan het alternatieve object.
- c. Object is fysiek in te slechte conditie om te behouden; wanneer de cultuurhistorische waarde dat rechtvaardigt, wordt bezien of een 1:1 replica vervaardigd kan worden.

Bij de selectie- en afstotingsprocedure worden de volgende factoren gewogen; op basis van die weging neemt het bestuur een besluit en legt dit schriftelijk vast.

1. Het object is geselecteerd op basis één of meer van de hierboven onder a t/m c genoemde gronden; dit selectie criterium wordt expliciet genoemd in het voorstel en besluit tot afstoting.
2. de juridische status van het object: heeft het museum de juridische bevoegdheid om tot afstoting over te gaan.
3. een afweging met betrekking tot het mogelijk verlies van publieksvertrouwen bij afstoting van dit object.

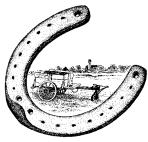
4.1 Passieve conservering

De zorg voor optimale bewaaromstandigheden voor de collecties is een proces dat continue aandacht vraagt. De laatste jaren zijn de bewaaromstandigheden van de museale collecties in zowel het museumdepot als in de presentaties sterk verbeterd: in de expositieruimten van Hogereind 6 zijn de klimatologische omstandigheden dankzij vloerverwarming en luchtontvochtigers redelijk tot goed. Gestreefd wordt naar een constante temperatuur van 15° C en een relatieve luchtvochtigheid van 55 %. Dit proces wordt nauwgezet gevolgd. De voorzitter, als portefeuillehouder technische zaken, is verantwoordelijk voor inregeling en onderhoud van de klimaatinstallaties, terwijl de penningmeester verantwoordelijk is voor de klimaatmetingen en analyses daarvan.

Op de bovenverdieping van het museum is een ventilatievoorziening aangebracht, die geen lekkage en met zich meebrengt en niet inbraakgevoelig is.

In de grote stolp is in de winter 2008 – 2009 vloerverwarming aangelegd en is toetreding van direct daglicht afgeschermd.

In de kleine stolp achter Hogereind 6, met een minder kwetsbare collectie, zijn dankzij een geplaatste luchtontvochtiger en twee verwarmingselementen de klimatologische omstandigheden verbeterd, maar nog niet optimaal. In verband daarmee worden de daar geëxposeerde weinige textilia, tijdens de wintersluiting van het museum, verwijderd en elders in het museum onder betere condities bewaard.

In het depot zijn de klimatologische omstandigheden voor het daar bewaarde hout- en ijzerwerk goed dankzij de aanwezige verwarming. In het textilia- en grafiekdepot in het collectiedepot is in 2012 een ontvochter aangeschaft en geïnstalleerd.

Vanaf 2010 wordt de verlichting met grote regelmaat aangepast. Dit is een doorlopend proces.

4.2 Actieve conservering (preventief en curatief)

Na ontvangst worden nieuwe collectie-items eerst in een quarantaineruimte ondergebracht, waar inspectie en preventieve conservering van het houtwerk (zo aanwezig) plaats vindt. Tijdens de wintersluiting worden geëxposeerde voorwerpen geïnspecteerd en zo nodig (houtwerk) preventief geconserveerd. Dat zelfde geldt ook voor het depot, waar jaarlijks alle houtwerk geïnspecteerd en preventief geconserveerd moet worden o.m. ter bestrijding van houtworm. In 2010 is een integrale bestrijding van houtworm uitgevoerd op collectie en gebouwen.

Kleine reparaties aan hout, leer en metaal worden veelal in eigen beheer uitgevoerd.

4.3 Fysiek depotbeheer

Het fysiek collectiebeheer in het depot is nog niet optimaal. De aanwezige collectie (+ de niet gedocumenteerde requisieten) is fysiek erg uitgebreid. Voorgaande jaren is gestart met de verwijdering van enkele volumineuze collectie-items, die niet in het collectieprofiel passen. Diverse items die niet voldoen aan de genoemde criteria om als collectie aangemerkt te worden, zijn nog in het collectieregistratiesysteem en/of in het depot aanwezig. Voortdurend zal verder geselecteerd en ontzamd worden met als leidraad: het collectieprofiel.

4.4 Collectieregistratie en documentatie

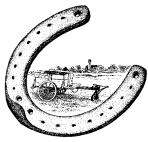
De kerncollectie wordt geregistreerd via inventariskaarten en deels via een digitaal collectiebeheersysteem. Het beleid is om alleen de kerncollectie te registreren en te documenteren. De overige voorwerpen vallen onder de categorie vervangbare museale requisieten.

Bij het Agrisproject (onderdeel van Musis) is de toenmalige collectie realia grotendeels geregistreerd en gedocumenteerd in een kaartsysteem en met uniek nummer en veelal een analoge foto ter identificatie. Een deel van die beschrijvingen is destijds in een demo-versie van Adlib onder DOS ingevoerd en is niet toegankelijk. De consequentie hiervan is dat alleen het papieren systeem functioneert.

Aangezien goed werkzame digitalisering noodzaak wordt, wordt momenteel (2019) onderzoek gedaan naar het meest effectieve digitaliseringsprogramma. Na keuzebesluit wordt digitalisering zo snel als mogelijk ter hand genomen.

Vooruitlopend op invoering hiervan en inspeland op de behoefte aan digitaal en kwalitatief goed beeldmateriaal ter documentatie, identificatie en ten behoeve van onderzoek en publicaties wordt digitaal beeldmateriaal vervaardigd van nieuwe collectie-objecten in een resolutie geschikt voor drukwerk.

De bibliotheekcollectie is met ingang van 2008 geregistreerd en ontsloten in een Word-bestand. De catalogus is tevens op papier in de bibliotheek aanwezig. Deze papieren versie wordt regelmatig (2 x per jaar) geactualiseerd.

4.5. Het bruikleenbeleid

Het CMT is voorstander van een ruimhartig bruikleenbeleid; veiligheid en goede klimatologische omstandigheden dienen echter gegarandeerd te zijn. Bij twijfel zal zo nodig de betreffende museumconsulent om advies gevraagd worden. Het CMT is voor sommige exposities afhankelijk van de bereidheid van collega musea, andere organisaties, particuliere verzamelaars en kunstenaars om voorwerpen in bruikleen te ontvangen. Bij bruiklenen aan en van derden hanteren wij de standaard bruikleenovereenkomst.

4.6 Veiligheid

De collectie is in zijn geheel verzekerd; bruiklenen worden zo nodig apart verzekerd. De aspecten van veiligheidszorg zijn beschreven in het calamiteitenplan. Bij invoering van een digitaliseringssysteem zal daarbij een adequate wijze van back-up worden gerealiseerd.

4.7 Financiën

Ten behoeve van onderhoud en restauratie van de collectie is een balansvoorziening getroffen. Ten laste van deze voorziening worden de kosten van actief (preventief en curatief) en passief onderhoud gebracht. Ten behoeve van de aanschaf van collectie-items is een balansvoorziening collectievorming getroffen. Tevens wordt de opbrengst uit de verkoop van oud ijzer en winkelverkoppen van requisieten ten gunste van deze voorziening gebracht. Ook een eventuele opbrengst van af te stoten collectie wordt ten gunste van deze voorziening gebracht.

5. Inventarisatie van behoeften en knelpunten

Als gevolg van de eerste afstotingsacties en het verwijderen van niet-collectiedelen uit het collectiedepot is ruimte ontstaan die benut zal worden om de collectie toegankelijker en overzichtelijker te bewaren. Deze ruimtelijke reorganisatie biedt de mogelijkheid om alle geregistreerde collectie-items en niet geregistreerde requisieten in het depot te inspecteren, te toetsen aan het collectieprofiel en – wanneer ze aan het collectieprofiel voldoen, digitaal te fotograferen. Niet geregistreerde objecten (requisieten) die aan het collectieprofiel voldoen, worden alsnog in de collectie opgenomen. Voor collectie-items die niet aan het collectieprofiel voldoen, wordt een afstotingstraject gestart. Requisieten en andere voorwerpen zonder toegevoegde waarde worden uit het collectiedepot verwijderd. Van een groot gedeelte van de collectie realia is analoog beeldmateriaal beschikbaar; een deel is niet gefotografeerd en van een deel is digitaal beeldmateriaal beschikbaar. Uitgangspunt is dat van ieder collectie-item (uitgezonderd de bibliotheekcollectie) kwalitatief goed digitaal beeldmateriaal beschikbaar is. Zoals reeds onder 4.4 vermeld wordt momenteel (2019) onderzoek gedaan naar het meest effectieve digitaliseringsprogramma. Na keuzebesluit wordt digitalisering zo snel als mogelijk ter hand genomen.